

Dit document maakt gebruik van bladwijzers

Consultatiedocument
Evaluatie VGBA en ViO

Wat hebben wij tot nu toe gehoord

19 juli 2019

Consultatieperiode loopt tot 13 september 2019 09.00 uur

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

The logo for the Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) features a thick black horizontal bar above the letters 'NBA' in a bold, sans-serif font.

Uw reactie zien wij graag voor 13 september 09.00 uur tegemoet.
Mail uw reactie naar consultatie-wet-en-regelgeving@nba.nl.

Bij dit consultatiedocument zijn geen specifieke vragen gesteld. U bent vrij in de vorm waarin u wilt reageren. Voor de verwerking vragen wij u een kopie van de reactie in Word mee te zenden. De NBA vindt het belangrijk om transparant te zijn over de reacties die zij krijgt. Daarom vragen wij om bij indiening van uw reactie aan te geven of wij uw reactie wel of niet mogen publiceren op de website van de NBA.

Consultatiedocument Evaluatie VGBA en ViO

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Regelgevend landschap	4
Proces	5
Uitkomsten	5
Bevindingen en analyse	5
VGBA	5
ViO	6
Vervolg	6

Inleiding

Voorspelbaar ethisch handelen van accountants is een belangrijke waarborg voor het vertrouwen van het maatschappelijk verkeer in het werk van accountants. Dat geldt overigens niet alleen voor de voor het maatschappelijk verkeer vaak zichtbare controlerende accountants, maar ook voor andere accountants. Accountants in business spelen vaak een belangrijke rol bij de beheersing van interne processen en het opstellen van (externe) rapportages in bedrijven. Intern accountants spelen, als third line of defense, door hun dagelijkse aanwezigheid in de organisatie, vaak een belangrijke rol in de beheersing van organisaties. Vertegenwoordigers van banken en belastingdienst spreken regelmatig uit dat zij, ondanks dat samenstellende accountants geen zekerheid geven, toch waarde hechten aan de betrokkenheid van deze accountants bij de informatie van cliënten gezien de fundamentele beginselen waar de accountant zich aan moet houden.

Het Bestuur van de NBA en het Adviescollege voor beroepsreglementering hechten daarom dan ook aan duidelijke regelgeving op het gebied van ethiek en onafhankelijkheid. Dat is ook de reden geweest om een evaluatie uit te voeren van de in 2014 geïmplementeerde VGBA en ViO.

Regelgevend landschap

Internationaal probeert The International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA) met haar Code of Ethics (CoE) een internationale norm te zetten voor het ethisch handelen van accountants. Een dergelijke norm is belangrijk omdat accountants gezien de internationale vertakkingen van bedrijven vaak niet alleen opereren maar samen werken met collega's uit het buitenland. Daarbij is het voor de kwaliteit belangrijk dat de werkzaamheden zoveel als mogelijk worden uitgevoerd op basis van een vergelijkbaar (ethisch en onafhankelijkheids-) normenkader. Dit is belangrijk omdat het bij ethiek niet alleen gaat om het toepassen van regels maar ook om gedrag en cultuur. Het simpelweg geven van extra regels in het kader van een bepaalde opdracht heeft niet altijd het gewenste effect.

Daarbij komt dat internationale verbanden, of het nu gaat om interne accountantsdiensten of om netwerken van accountantskantoren, investeren in het gedrag van hun mensen door het geven van trainingen met als doel het ethisch besef in de groep op het gewenste niveau te brengen.

Gezien de wijze waarop we in Nederland omgaan met het schrijven van regels was het niet mogelijk om de CoE één op één te vertalen naar Nederlandse regelgeving. Vandaar dat de VGBA en de ViO zijn ontwikkeld. Bij het ontwikkelen daarvan is rekening gehouden met de Nederlandse cultuur. Als een internationale regelgever schrijft: 'de accountant kan overwegen...' (may consider), dan zullen accountants in het ene land denken: dat moet ik dus doen terwijl accountants in een andere land denken: het kan, maar het kan dus ook niet en het vervolgens niet doen. De cultuur bepaalt dus mede hoe je regels moet opschrijven om het gewenste gedrag te bevorderen. In dit kader heeft de NBA bij het schrijven van haar regels voor Nederland soms een redelijk directe wijze gekozen. We hebben soms wat duidelijker gezegd: 'dit mag niet'.

Gelijktijdig is ook in Nederland de NBA niet de enige regelgever. De wetgever heeft in de Wta keuzes gemaakt op grond van Europese regelgeving en wensen van de Tweede Kamer. Een voorbeeld van wensen van de Tweede Kamer is het verbod op het leveren van adviesdiensten bij organisaties van openbaar belang (oob's).

De verplichting om de in de Europese accountancy richtlijn opgenomen vereisten te vertalen in nationale wetgeving, leidde volgens de Europese commissie tot onvoldoende consistentie in de landen om de kwaliteit van accountantscontroles bij oob's voldoende te borgen. De Europese commissie heeft in een verordening dan ook aanvullende regels gesteld voor oob's. Helaas is het niet gelukt om in Europa volledige overeenstemming over deze regels te krijgen met als gevolg dat landen

eigen aanvullingen mochten maken. Dit heeft ertoe geleid dat in de 28 lidstaten meer dan 10 verschillende regimes gelden voor de rotatie.

Uiteraard vormden de vereisten van andere regelgeving een uitgangspunt bij de opstelling van de VGBA en de ViO.

Proces

Afgelopen jaar heeft de NBA de verordeningen VGBA en ViO geëvalueerd. Hierbij is aan een representatief aantal leden en andere belanghebbenden middels enquêtes, ronde tafels en interviews gevraagd hoe zij de toepasbaarheid en de duidelijkheid van deze verordeningen ervaren. De uitkomsten zijn geanalyseerd en wat wij hebben gehoord wordt nu gerapporteerd aan belanghebbenden. Hierbij willen wij graag horen of we goed en voldoende hebben geluisterd of dat we zaken hebben gemist.

Het doel van de evaluatie zoals geformuleerd in het projectplan (projectplan SCE18001) dat bij aanvang van het project is opgesteld luidde als volgt:

‘Het vaststellen of het resultaat van de invoering van ViO en VGBA overeenkomt met het resultaat dat we voor ogen hadden bij de totstandkoming van ViO en VGBA; nl. duidelijke en toepasbare regelgeving op het gebied van onafhankelijkheid en gedragsregels.’

De centrale vraag bij de evaluatie luidde: ‘In hoeverre bevatten de VGBA en de ViO duidelijke en toepasbare regelgeving zoals we bij het uitvaardigen van deze verordeningen verwachtten en bieden ze voldoende guidance bij de uitoefening van de professionele dienst’.

Ook de toelichtingen bij de VGBA en ViO en de NBA-handreikingen 1130 *Voorbeelden toepassing van de VGBA* en 1131 *Voorbeelden toepassing van de ViO* zijn bij de evaluatie betrokken.

Meer in detail heeft de werkgroep de volgende activiteiten uitgevoerd. Er zijn gesprekken gehouden met de AFM en met voormalige leden van het CBB. Verder is een ronde-tafel-bijeenkomst gehouden met vaktechnische vertegenwoordigers van grote, middelgrote en kleine accountantskantoren, interne accountantsafdelingen en overheidsaccountants. Tot slot is een enquête gehouden onder 6.600 accountants verdeeld over alle ledengroepen. In totaal hebben 395 accountants de enquête ingevuld. Met een foutmarge van 5% wordt het onderzoek als betrouwbaar beschouwd.

Uitkomsten

Wij ervaren de uitkomsten van deze evaluatie als positief. In het algemeen is bij ons het beeld ontstaan dat de leden de verordeningen duidelijk vinden en goed toepasbaar in de praktijk. Ook belanghebbenden lijken de regelgeving toereikend te vinden.

Bevindingen en analyse

VGBA

Voor alle ledengroepen geldt dat accountants ervaren dat de VGBA in ruime mate sturing geeft bij het handelen in het algemeen belang. Voor de accountants van de ledengroep Accountants in Business (AiB) lijkt dit iets minder te gelden. Een aantal accountants van deze ledengroep geeft aan dat zij onvoldoende kennis van de VGBA heeft. Ook geven zij aan dat de VGBA vaak wordt ervaren als te complex en moeilijk toepasbaar in de praktijk.

Ook de guidance van de toelichting en de handreiking wordt in ruime mate als voldoende beoordeeld. De AiB's ervaren hier minder guidance, voornamelijk doordat zij onvoldoende herkenning hebben bij in de handreiking opgenomen voorbeelden voor de eigen praktijk.

ViO

De accountants die te maken hebben met de ViO geven aan dat zij de ViO als duidelijke en toepasbare regelgeving ervaren voor het uitoefenen van hun professionele dienst.

Dit geldt ook voor de guidance die de toelichting en de handreiking biedt. Een aantal accountants van grote kantoren zou wel graag meer inzicht willen in de verschillen tussen CoE en ViO en de achtergrond van deze verschillen. Daarnaast geldt voor een aantal accountants van de grote kantoren en de accountants van de ledengroep Intern- en Overheidsaccountants (LIO) dat zij onvoldoende herkenning heeft voor de eigen praktijk bij de in de handreiking opgenomen voorbeelden.

Vervolg

De NBA is verheugd dat de uitkomsten van de evaluatie positief zijn en overeenkomen met het resultaat dat de NBA voor ogen had bij de totstandkoming van de ViO en VGBA. Namelijk dat beide worden ervaren als duidelijke en toepasbare regelgeving. Dit resultaat kunnen we zien als een goede basis voor de ontwikkelingen in de nabije toekomst.

De evaluatie roept echter wel de volgende vragen op:

- Is het nodig om de handreikingen uit te breiden met meer voorbeelden. Dit lijkt vooralsnog niet nodig. Alleen de AiB's vragen naar nadere guidance. Het is echter niet de bedoeling om met meer voorbeelden de regelgeving van principle based naar rule-based te veranderen. De Subcommissie ethiek buigt zich hier de komende maanden over.
- Er zijn bij de evaluatie suggesties en opmerkingen gemaakt die mogelijk tot verbetering van de toelichting en de handreikingen van de VGBA en ViO kunnen leiden. Mogelijk kunnen deze worden meegenomen met de wijzigingen die voortkomen uit de wijzigingen binnen de CoE. Dit moet nader geanalyseerd worden.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Postbus 7984
1008 AD Amsterdam
Antonio Vivaldistraat 2-8
1083 HP Amsterdam
T 020 301 03 01
nba@nba.nl
www.nba.nl